

Vad ville Jesus med Fader vår?

Jesus sade en gång att det som hjärtat är fullt av talar munnen. Det gäller också vårt böneliv. Bönelivet avspeglar vårt hjärta. Vi ber det vi tror på och kämpar för. Det betyder också att Jesus böneliv, och inte minst den bön han gav sina lärjungar, berättar för oss vad som var viktigt för honom. Fader vår är ett Jesus-porträtt! Den är en sammanfattning av Jesus budskap, och visar oss alltså vad Jesus anser att vi behöver allra mest. I Fader vår ger Jesus oss följaktligen böneämnen för vårt liv. Att se på Fader vår med de ögonen gör att det blir spännande!

Fader vår finns på två olika ställen i Bibeln (Matt 6: 9-13, Luk 11:1-4).. Det märkliga, men också intressanta, är att de två versionerna avviker något från varandra. Matteusversionen är längre. Lukas saknar ”vår” och ”i himlarna, ”ske din vilja”, ”fräls oss ifrån den onde”. Matteus ber om brödet ”idag”, Lukas ”var dag”. Den förre talar om ”våra skulder”, den senare om ”våra synder”. Matteus anger att ”vi har förlåtit”, Lukas att ”vi förlåter”. Ibland ses avvikelserna som ett problem och man har försökt söka sig fram, dock utan att lyckas, till en som man antar befintlig ursprunglig version. Jag tror att det finns ett naturligare sätt att se på avvikelserna. Som vi alla vet säger varje förkunnare ofta samma sak flera gånger men med olika ord – ibland till åhörarnas glädje och ibland till deras förargelse! Vi har alla våra kapphästar och älsklingstexter. När Jesus undervisar fungerar han på samma sätt. När han talar om bön vid olika tillfällen lyfter han upp samma viktiga saker, men formuleringarna varierar. För det här talar dessutom det judiska och senare det urkristna sättet att be, som inte var fixerat i ordalydelsen. Man gav till och med inom liturgin rum för fri bön och avvikelser. Det bara är så att där bönelivet pulserar ges frihet både till och från givna ordalydelser. Hur mycket mer skulle det inte gälla Jesus, vars andliga liv ofta sprängde ramarna för det traditionella! Ytterligare: Fornkyrkan såg inte heller de två versionerna som något problem. Tvärtom lät man frimodigt de två texterna stå bredvid varandra. Dessutom nämner varken Matteus eller Lukas doxologin (”ty riket är ditt och makten och härligheten”). Den behövdes helt enkelt intet. När Jesus i första hand ville ge lärjungarna det som var viktigt att be om så behövde han inte nämna en avslutande lovprisning. Den var lika självklar för en jude som vårt amen. Då förstår vi också varför doxologin så hastigt kunde växa fram; vi finner den redan före år 100, när man i urkyrkan gemensamt bad Fader vår, som man kallade för Bönen.

Vad innebär det här? Jo, att man kan säga att Jesus avsikt med Bönen inte i första hand var att ge oss en formulerad bön, även om den också fungerar väl som sådan. Han ville utifrån våra livsbehov ge oss en guide in i bönelivets rika värld. En sådan användning av Fader vår hjälper oss att komma bort från det slentrianmässiga bruket av Bönen och gör att vi får hjälp med att be den – inte läsa den – när vi gemensamt tar del i den. Eller med Buttrucks ord: ”hundrausentals människor *läser* denna bön – om vi skulle *be* den skulle världen vara förändrad.”

Jag kommer nu att gå igenom Herrens bön och fånga upp de böneämnen Jesus där ger oss. De blir sex till antalet, den avslutande lovprisningen medräknad. Indelningen sker långt utifrån den poetiska återupprepning som kallas *parallelismus membrorum* och som används inte minst i Psaltaren, och innebär att den senare satsen belyser och kompletterar den första. Det intressanta är, att när vi tar i beaktande den här poetiska upprepningen, som ju Jesus också använde, så får vi hos de evangelier Matteus och Lukas skriver, trots skillnader i ordalydelsen, samma böneämnen! Dessutom kommer vi att se hur de här böneämnen öppnar upp bönelivet och för oss in i dess olika former och uttryck.